

Roviltnemnda i region 7 – Nordland

Saksbehandler, innvalgstelefon

Øyvind Skogstad, 75 53 15 68

Saksframlegg - møte 3/2021 i Roviltnemnda for region 7 - Nordland

Sak 10/2021 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets forslag til vedtak:

Roviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner innkalling og saksliste til møte 3/2021 uten merknader.

Sak 11/2021 Godkjenning av protokoll fra møte 1/2021

Utkast til protokoll fra møte 1/2021 er publisert på nemndas nettside. Se også vedlegg 1.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Roviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner protokollen fra møte 1/2021 uten merknader.

Sak 12/2021 Godkjenning av protokoll fra møte 2/2021

Utkast til protokoll fra møte 2/2021 er publisert på nemndas nettside. Se også vedlegg 2.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Roviltnemnda i region 7 – Nordland godkjenner protokollen fra møte 2/2021 uten merknader.

Sak 13/2021 Drøftinger/ orienteringer/ referatsaker

a) Orientering fra Klima- og miljødepartementet om arbeid med forvaltningsplanen for region 7

Orientering legges fram i møte.

b) Orientering fra Miljødirektoratet om aktuelle saker

Orientering legges fram i møte.

c) Orientering fra Mattilsynet om aktuelle saker

Orientering legges fram i møte.

d) Orientering fra Statens naturoppsyn om aktuelle saker

Orientering legges fram i møte.

e) Orientering fra Statsforvalteren om kvotejakt på gaupe og drøfting om evt. omfordeling av kvota

Orientering legges fram i møte.

f) Fagrapporter og lignende

Relevante fagrapporter, utredninger og lignende:

- [Flagstad, Ø. m.fl. 2021. DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2020. NINA Rapport 1956.](#)
- [Hansen, I. m.fl. 2020. Rødrev – en underestimert tapsårsak for lam - NIBIO-pop 6\(44\)2020.](#)
- [Hansen, I. m.fl. 2020. Vurdering av FKT-ordningen. NIBIO-rapport 6\(130\) 2020.](#)
- [Horskotte T. m.fl. 2020. Tilleggsfôring av rein. Resultater fra en workshop med reindriftsutøvere og forskere fra Norge, Sverige og Finland.](#)

g) Akuttsaker behandlet av Statsforvalteren

Vedtaket dato	Område	Hva
2020.12.03	Hestmannen/Strandtindene rbd	Akutt samling av rein
2021.02.02	Røssåga/Toven rbd	Skadefelling gaupe
2021.02.03	Byrkije rbd	Intensiv gjeting av rein
2021.02.04	Hestmannen/Strandtindene rbd	Intensiv gjeting av rein
2021.02.12	Hemnes kommune	Skadefelling gaupe
2021.02.15	Hemnes kommune	Skadefelling gaupe
2021.02.16	Byrkije rbd	Intensiv gjeting av rein

h) Brev til nemnda

Dato	Fra	Tema
2021.02.05	Mdir	Oversendelse av søknad fra Saltfjellet rbd om skadefelling av gaupe
2021.02.12	KLD	Avgjørelse av klage på vedtak om tilleggskvote for lisensfelling
2021.02.15	Mdir	Kvota for betinget skadefelling av gaupe 2021
2021.02.24	Mdir	Planleggingsrammer for rovviltnemndene 2021

Sekretariatets forslag til vedtak:

Sak 13/2021, drøftinger/ orienteringer/ referatsaker, tas til orientering.

Sak 14/2021 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak – forbruk 2020 og budsjett 2021

Sekretariatets forslag til vedtak:

Nemnda godkjenner føringene i saksframlegget for Statsforvalterens videre saksbehandling, med følgende budsjettfordeling:

a) Drift av nemnda og sekretariatet, kap. 1420.21.

Budsjett på kr 825 000,- til dekking av møtegodtgjørelse og reiser til nemnda, og til drift av sekretariatet.

b) Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73:

Årets tildeling er på kr 9 000 000,-. I tillegg kommer restmidler på kr 875 000,- fra 2020 som er utbetalt til tiltak i 2021. Dette gir et samlet budsjett for 2021 på kr 9 875 000,- fordelt som følger:

- Tiltak i saueneeringa – kr 3 000 000,-
Prioriterte tiltak:
 - Gjeting/utvida tilsyn i regi av beitelag/kommuner, i kombinasjon med vokterhund eller kadaverhund, og ved akutte tap.
 - Elektronisk overvåking (innkjøp av radiobjeller/e-bjeller/smartbjella).
 - Planlagt tidlig sanking.
 - Forsinket slipp på utmarksbeite.
 - Kadaverhundarbeid (kurs/godkjenningsprøver).
- Tiltak i reindriften – kr 4 500 000,- (hvorav kr 875 000,- utbetalt som restmidler i desember 2020).
Prioriterte tiltak:
 - Flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder.
 - Samling med helikopter før flytting mellom sesongbeiter.
 - Intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsføring i tilknytning til kalvinga.
 - Tilleggsføring på vinteren som alternativ til flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder.
 - Tidlig slakting av kalv.
 - Elektronisk overvåking (radiobjeller/e-bjeller/smartbjella).
- Tilskudd jakt/felling – kr 820 000,-
Prioriterte tiltak:
 - Kompetanseheving av kommunale/interkommunale skadefellingslag.
 - Videreføring av jerveprosjektet til Prosjekt Utmark.
 - Videreføring av prosjekt med skadefelling av bjørn.
- FoU (tilskudd) – kr 155 000,-
- Skadefellingsutgifter, akuttsaker og andre hastesaker – 1 200 000,-
- Konfliktdempende tiltak – kr 200 000,-

c) Tjenestekjøp, kap. 1420.21:

Samlet budsjett for 2021 er kr 500 000,-, hvor det settes av midler til følgende tiltak:

- Bestandsregistrering av rovvilt inkl. dusører – kr 200 000,-
- Årlig reindriftsseminar i regi av Statsforvalteren i Nordland – kr 50 000,-
- FoU-prosjekter

Sekretariatets vurderinger

Drift av nemnda og sekretariatet, kap. 1420.21

Region 7, Nordland får kr 825 000,- til dekking av møtegodtgjørelse og reiser til nemnda, og til drift av sekretariatet. Dette er samme beløp som i 2020. Miljødirektoratet har tildelt disse midlene basert på erfaringer fra tidligere år, antatt møtefrekvens, reiseavstander, og forventet kostnad til sekretariatet.

Kostnadene med vakttelefonen hos Statsforvalteren belastes over post 1420.21, drift av nemnda og sekretariatet. Det legges opp til at vakttelefonen er bemannet gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i fylket, med åpningstider gjennom året tilpasset sannsynligheten for at det oppstår hastesaker i samsvar med inngått særavtale mellom Statsforvalteren og fagforeningene:

- 2. januar til 14. mai kl. 09:00 til 19:00 alle dager
- 15. mai til 1. oktober kl. 08:00 til 22:00 alle dager
- 2. oktober til 23. desember kl. 09:00 til 19:00 alle dager
- 24. desember til 1.januar kl. 10:00 til 14:00 alle dager

I tillegg kan det ved behov iverksettes høyere beredskap.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak, kap. 1420.73

Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket. For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt.

Tilskuddsordningen kan også brukes til konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper.

Saksframlegget bygger på følgende overordnede dokumenter:

- Planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder 2021.
- Rapport om vurdering av FKT-ordningen (NIBIO rapport 6.130.2020 Vurdering av FKT-ordningen).
- Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskrifta), med kommentarer.
- Rovviltforliket av 2011 og andre sentrale føringer i rovviltforvaltninga.
- Revidert forvaltningsplan for rovvilt i Nordland, vedtatt av nemnda 20. mars 2017 (med noen mindre justeringer 30. mai 2018). Forvaltningsplanens overordna forvaltningsprinsipper for bruk av FKT-midler:
 - 3.2.1 FKT-budsjettet til reindrifta og sauenæringa skal fordeles tilnærmet 50/50.
 - 3.2.2 FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om ynglinger av de ulike rovviltartene (altså prioritert område for jerv eller bjørn og byrdefordelingsområde for gaupe). Tiltakene skal være tilpasset aktuell rovviltart for området.
 - 3.2.3 Tilskudd til større/tyngre driftstilpasninger og omstilling er kun aktuelt i områder prioritert til jerv og/eller bjørn.
 - 3.2.4 I områder hvor man mistenker rovvilttap kan det, uavhengig av arealdifferensieringen brukes FKT-midler til tiltak som bedrer kunnskapsgrunnlaget, og som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og gir økt mulighet til å oppdage rovvilttap.
 - 3.2.5 FKT-midler kan benyttes til kompetanseheving knyttet til skadefelling og jakt/felling, med mål om at uttak av rovvilt skal bli så effektivt som mulig. Samarbeidstiltak og tiltak som dekker flere kommuner skal prioriteres.
 - 3.2.6 Det kreves normalt en egenandel for en del av tiltakene, inkludert tiltak som innebærer investeringer. På denne måten kan en sikre at flere brukere får støtte, og i tillegg at søker

- er motivert for å gjennomføre tiltaket. Størrelsen på egenandelen vil variere med omfang og type prosjekt.
- 3.2.7 Samarbeidstiltak skal generelt prioriteres fremfor søknader fra enkeltpersoner.
 - 3.2.8 Ved prioritering av midler mellom beiteområder/reinbeitedistrikt, skal rovdyrbelastning i området vektlegges tungt. Videre skal det legges vekt på de aktuelle beitebrukeres/beitelags/reinbeitedistrikts robusthet (sårbarhet, arbeidskraft, mv).
 - 3.2.9 For tiltak hvor det er utarbeidet nasjonale standarder, skal disse følges med mindre annet er presisert i tilsagnsbrevet. Dette gjelder tidlig nedsanking av sau, beredskapsarealer, bruk av vokterhund og bruk av rovviltsikre gjerder.
 - 3.2.10 Eventuelle ubrukte FKT-midler ved slutten av året skal fordeles etter følgende prioritering:
 - a) Restmidler kan benyttes til finansiering av flerårige prosjekter av større omfang.
 - b) Restmidlene kan benyttes til tiltak som initieres av Rovviltnemnda eller Statsforvalteren
 - c) Dersom mengden restmidler gir rom for det, kan disse benyttes til tiltak i reindrifta som skal gjennomføres i vinterhalvåret. I slike tilfeller skal Statsforvalteren informere alle reinbeitedistrikt om muligheten til å søke om midler innen en fastsatt frist. Slike midler blir utbetalt forskuddsvis i slutten av desember.

Samlet budsjettstørrelse

Forslag til fordeling av FKT-midlene er gjort i samarbeid mellom klima- og miljøavdelinga og landbruks- og reindriftsavdelinga hos Statsforvalteren. Rovviltnemndas økonomiske rammer for 2021 er på kr 9 000 000,- til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak.

I november 2020 fordelte rovviltnemnda ubrukte restmidler for 2021. Kr 875 000,- ble utbetalt til tiltak i reindriftsnæringa. Vi har synliggjort disse restmidlene sammen med den nye tildelinga av midler i 2021, siden restmidlene i stor grad brukes til tiltak som pågår i 2021. Det betyr at nemnda har et samlet budsjett for 2021 på kr 9 875 000,- hvis man regner med utbetalte restmidler i 2020.

Samlet søknadssum om FKT-midler er på over 19 millioner kroner (se tabell 1). Dette innebærer nødvendigvis en tøff prioritering mellom ulike typer tiltak.

Forvaltningsplanen, soneforvaltning og fordeling mellom sau og rein

Iverksetting av tapsforebyggende tiltak i beitenæringene er et viktig virkemiddel som en del av en tydelig soneforvaltning. Det framgår av rovviltforliket at:

«I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet.»

I forvaltningsplanen er det slått fast at FKT-midler skal prioriteres til tapsforebyggende tiltak i områder hvor det er mål om ynglinger av de ulike rovviltartene (pkt. 3.2.2).

Med den vedtatte arealsoneringen er det svært lite sau på beite i prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det er også begrenset med sau i områder som grenser opp mot prioriterte rovviltområder for bjørn og jerv. Det vil derfor være lite behov for FKT-midler til sauene i disse områdene. Flere reinbeitedistrikt har viktige beiteområder innenfor prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv. Prioritering av FKT-midler til tiltak i disse områdene vil være i tråd med prinsippet om tydelig soneforvaltning.

Utenfor rovdyrsonene skal tapsforebygging i utgangspunktet skje gjennom regulering av rovviltbestandene, og det skal i utgangspunktet ikke være nødvendig med tyngre tilpasningstiltak. Med en arealdifferensiering som ikke er egnet til å ivareta de vedtatte regionale bestandsmålene for jerv og bjørn i Nordland, blir situasjonen mindre forutsigbar og forvaltningsplanen bidrar derfor i liten grad til en tydelig og målrettet bruk av FKT-midlene.

I og med at gaupebestanden skal forvaltes ut fra et byrdefordelingsprinsipp, er det aktuelt å prioritere midler til alle områder hvor det kan oppstå tap til gaupe. Men samtidig er det færre aktuelle tapsforebyggende tiltak mot tap til gaupe, enn mot tap til bjørn og jerv.

Rovdyrenes arealbruk og vandringskapasitet tilsier at det kan oppstå tapssituasjoner utenfor rovdyrsonene. Erfaring viser at skadefelling er svært vanskelig på barmark, og det må derfor forventes at det oppstår situasjoner hvor man ikke lykkes med uttak av skadegjørende rovvilt i prioriterte beiteområder. I lys av dette kan det være riktig å bruke FKT-midler utenfor rovviltsonene, særlig til tiltak som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og økt mulighet til å oppdage rovvilttap.

I forvaltningsplanen er det lagt opp til 50/50 deling mellom saueneæringa og reindriften. De siste årene har nemnda imidlertid prioritert mer midler til reindriften, med en 40/60-fordeling.

I 2020 var samlet FKT-budsjett på kr 9 287 228 inkludert utbetalte restmidler i 2019. Av dette ble kr 7 059 115,- utbetalt til tiltak i saueneæringa og reindriften i 2020, hvorav ca. 42 % gikk til tiltak i saueneæringa og ca. 58 % gikk til reindriften. Dette er inkludert akuttmidler som ble tildelt løpende gjennom året fra en felles budsjettpost. Tilsvarende for 2019 var ca. 44 % til saueneæringa og ca. 56 % til reindriften.

Vi foreslår også i år å prioritere reindriften noe høyere enn saueneæringa. Begrunnelsen for dette er:

- Beiteæringenes arealbruk i områder som er prioritert til jerv og bjørn tilsier at man bør prioritere midler til tiltak hos reineiere som har årstidsbeiter innenfor prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv.
- Ulik utvikling i tapsomfang i saueneæringa og reindriften. I saueneæringa har både antall erstatningssøknader og antall sau og lam som omsøkes og erstattes som tapt til rovvilt gått markert ned de siste årene. Rovvilttapene er relativt sett lave tall sett forhold til tapshistorikk de siste tjue årene. Tall over tap og produksjon i reindriften viser en svært krevende situasjon og utvikling med svært store kalvetap og liten produksjon. Gjennomsnittlig tilgang på kalv etter tap (altså kalv til slakt og påsett) var i 2019/2020 på 43 % av simletallet. For flere distrikt var det lavere enn 30 %.
- Selv om årsakene til den negative utviklinga i reindriften kan være sammensatt og variere mellom de ulike distriktene, er det sannsynlig at rovvilt er en viktig faktor over hele området. Vi vurderer derfor at det er riktig å prioritere FKT-midler også til distrikt som ikke berøres av prioriterte rovviltområder for bjørn eller jerv.

Av et samlet budsjett på kr. 9 875 000,- (inkl. utbetalte restmidler i 2020) foreslår vi at kr 7 500 000,- fordeles til tapsforebyggende tiltak i saueneæringa og reindriften (inkl. restmidler som ble utbetalt til reindriften i desember 2020), mens resten går til andre tiltak. Vi foreslår at reindriften får 60 % (kr 4 500 000,- av midlene og saueneæringa 40 % (kr 3 000 000,-). Dette er samme prosentfordeling som nemnda vedtok i 2018, 2019 og 2020.

Nærmere om de ulike tiltakene

Nedenfor har vi omtalt de ulike tiltakstypene hver for seg, med noen erfaringer fra 2020 og anbefalinger for 2021.

I Riksrevisjonens undersøkelse om rovviltforvaltninga i 2019, jf. Dokument 3:13 (2018-2019), var ett av hovedfunnene at miljøforvaltninga har for lite kunnskap om tapsårsaker og om effekter av forebyggende tiltak. Som en oppfølging av dette ble det i fjor gjennomført et nasjonalt prosjekt i regi av NIBIO og NINA der oppgaven var å vurdere om formålet med FKT-forskrifta kan realiseres på en bedre måte enn i dag, og å så fall hvordan. De leverte sin rapport i desember 2020, og denne vil nå bli fulgt opp av Miljødirektoratet. Rapporten inneholder blant annet en vurdering av ulike tiltak som kan finansieres innenfor gjeldende FKT-forskrift, og vi har derfor sett på hva NIBIO og NINA vurderer og anbefaler for de ulike typende tiltak.

Elektronisk overvåking (radiobjeller) – gjelder både for reindrifta og saueneæringa

For saueneæringa ble det i Nordland i 2020 utbetalt mest tilskudd til elektronisk overvåking, til sammen ca. kr 910 000,-. Dette er ca. kr 180 000,- lavere enn i 2019. Tilskudd ble utbetalt både til enkeltbesetninger og beitelag i følgende kommuner: Grane, Hattfjelldal, Leirfjord, Hemnes, Rana, Meløy, Beiarn, Sømna, Saltdal, Hamarøy og Narvik. Beløpet utbetalt til radiobjeller i reindrifta er betydelig lavere; så vidt over kr 100 000 fordelt på åtte siidaandeler. Dette har sammenheng med at reindrifta velger å prioritere tilskudd til andre tiltak framfor radiobjeller.

Vi ga tilsagn om et beløp som kunne dekke inntil 90 % av kostnader med innkjøp og drift første år, uavhengig av hvilken leverandør de ønsket å bruke. Prisene per enhet varierer en del mellom de ulike leverandørene, noe som betyr at antallet enheter de kan kjøpe inn for tilsagnsbeløpet vil variere.

Rapporteringene fra i fjor viser at folk generelt er fornøyd med bruk av radiobjeller. Det viser seg imidlertid at type radiobjeller har hatt betydning for hvorvidt brukeren melder om at tiltaket har hatt meget god, god eller usikker tapsreducerende effekt. Det særlig rapportert om utfordringer med Telespor 4gen radiobjellene som har hatt både problemer med tidsnok levering av radiobjellene samt funksjon gjennom beitesesongen. Dette har naturlig nok skapt frustrasjon og ekstraarbeid hos brukere. Videre rapporterer saueneæringa at radiobjeller effektiviserer både tilsyn og sanking. Tidlig oppdagelse av uro i flokken gjør at man kan iverksette akutte forebyggende tiltak, som for eksempel tidlig nedsanking av sau eller tilsyn med kadaverhund. Reindrifta rapporterer at tiltaket har hatt god tapsreducerende effekt og tilbakemeldingene sier blant annet at det er et effektivt hjelpemiddel for å oppdage uro i flokken og at man dermed kan iverksetting akutte tiltak.

Tidligere år har rovviltnemnda signalisert et ønske om å prioritere tilskudd til radiobjeller både i saueneæringa og i reindrifta. I år som i fjor er det fra saueneæringa klart størst søknadsbeløp knyttet til innkjøp av radiobjeller. Det er også noen som søker om tilskudd til drift av tidligere innkjøpte radiobjeller, noe som ikke har vært prioritert å gi tilskudd til de siste årene. Alt i alt er det 43 søknader fra saueneæringa, med samlet søknadssum på ca. 4,8 millioner kroner. Fra reindrifta har vi mottatt 13 søknader med en samlet søknadssum på ca. kr 420 000,-.

Bruk av radiobjeller er i FKT-forskrifta ikke ansett som et direkte tapsreducerende tiltak. Men, det kan bidra til bedre kunnskap om tapsårsaker, bedre kunnskap om dyrenes bruk av beiteområdet og det bidrar til at man raskere får oversikt over tapssituasjoner slik at man kan forsøke å hindre nye skader. FKT-forskrifta § 6 hjemler tilskudd til tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget. I kommentarene til denne bestemmelsen står det at «I enkelte områder hvor man f. eks over flere år har hatt store tap av beitedyr uten at man har klart å finne tapsårsak, men mistenker at rovvilt forårsaker tap, kan man gjøre nytte av elektronisk overvåking i en begrenset tidsperiode for å få et bedre kunnskapsgrunnlag. Ut fra dette kan det prioriteres midler til elektronisk overvåking, men midlene må målrettes mot områder der slik overvåking kan bedre kunnskapsgrunnlaget.»

Bruk av radiobjeller er i vurderinga av FKT-ordningen, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, sett på som både konfliktdempende fordi tiltaket styrker beitedyrberedskapen, men også som et indirekte tapsforebyggende tiltak siden GPS-sporing kan bidra til at en skadesituasjon oppdages raskere, som kan resultere i iverksetting av tiltak som kan redusere skadeomfanget (eks. økt tilsynsaktivitet, akutt sanking eller skadefelling). Det påpekes videre at det er særlig fornuftig å bruke radiobjeller på lam og reinkalver (eller simler på grunn av vanskeligheter med driftsopplegg på kalv) siden over 80 % av de dyrene som omkommer på beite er lam eller reinkalver. Den elektroniske overvåkningen kan også øke dokumentasjonsgraden av kadavre slik at kunnskapsgrunnlaget om tapsårsaker, inkludert rovvilt, kan øke. Disse tapsundersøkelsene kan være fornuftig å utføre i enkelte beiteområder med spesielle utfordringer for å dokumentere tap på beite. Denne kunnskapen vil kunne påvirke beitedrifta generelt, forvaltningen av rovvilt, samt erstatning for husdyr og tamrein tapt av freda rovvilt. Hvis radiobjeller driftes og organiseres gjennom beitelag eller reinbeitedistrikt vil man bedre kunne sikre at utstyret blir brukt til hensikten og ikke som et ordinært driftsverktøy. Det bør også vurderes om man kan stille krav til beredskapsplan dersom utstyret skal benyttes for å øke beredskapen.

Vi foreslår at det også i år prioriteres tilskudd til innkjøp av radiobjeller. Ved behandling av de enkelte søknadene vil vi legge vekt på behovet for bedre kunnskap om tapsårsaker i søkers område og sannsynlig rovviltbelastning i området. I tillegg til de rovvilt-relaterte fordelene ved bruk av radiobjeller, er det også klare driftsmessige fordeler i forbindelse med tilsyn og sanking. Vi legger derfor opp til en videreføring av praksis med å dekke 90 % av innkjøpskostnader inkl. første års driftskostnader, og at det ikke kan påregnes framtidige tilskudd til å dekke driftskostnader.

Droner – gjelder både for reindriffta og saueneæringa

Vi har i 2021 mottatt tre søknader fra reindriffta og én søknad fra saueneæringa om kjøp av drone, med samlet søknadsbeløp på kr 120 000,-. Tidligere år har vi avslått enkeltsøknader om kjøp av droner, og har heller prioritert midler til kunnskapsformidling om bruk av droner i beitenæringene, samt utprøvningsprosjekter i samarbeid mellom FoU-institusjoner og beitenæringene. Vi foreslår å videreføre denne praksisen.

Planlagte tiltak, sau

Vi har mottatt 51 søknader om tapsforebyggende tiltak i saueneæringa. Flere av søknadene er felles for hele beitelag/hele kommuner, mens andre kun omfatter en eller noen få brukere. Søknadene omfatter ca. 51 000 sau og lam. Dette utgjør ca. 26 % av all sau og lam som slippes på utmarksbeite i fylket. Til sammenligning var det i 2020 totalt ca. 50 000 dyr i besetningene som søkte om erstatning for rovvilttap.

Gjeting/utvida tilsyn

I 2020 ble det utbetalt ca. kr 980 000,- til gjeting/utvida tilsyn til fem beitelag/foreninger i Hattfjelldal, Hemnes, Beiarn og Saltdal, samt til ei enkeltbesetning i Ballangen.

I år har vi mottatt 16 søknader med samlet søknadsbeløp på ca. 2,5 millioner kroner.

Det framgår av FKT-forskrifta § 5 b) med kommentarer at utvidet tilsynsaktivitet alene skal ikke støttes økonomisk, men at det kan støttes i kombinasjon med andre tiltak som er nevnt i forskriftens § 5 da utvidet tilsyn i seg selv ikke anses å ha en direkte tapsreduserende effekt.

Tilsyn i beiteområdet er en del av den ordinære driften i både husdyr- og tamreinnæringa og det enkelte foretak er gjennom dyrevelferdsloven og erstatningsforskriften for husdyr og tamrein pålagt et minimum av tilsyn på en gang per uke. Tilsynet skal også tilpasses beiteområdets- og

besetningens størrelse. For å sikre tilstrekkelig god dyrevelferd må man særlig forvente at det i store besetninger med sau utføres tilsyn utover minimumskravet i lovverket.

Når det gjelder bruk av kadaverhund i kombinasjon med tilsyn, er hensikten ikke først og fremst å forebygge skade, men å gjenfinne kadaver for dokumentasjon av skade. Effekt av kadaverhund i seg selv kan derfor ikke sies å være direkte tapsreducerende. Når det oppstår en akutt skadesituasjon, er det imidlertid viktig å få rask oversikt over situasjonen og finne døde/skadde dyr, samt intensivere tilsynet, for å hindre nye skader. Til dette kan bruk av kadaverhund være effektivt. NIBIO har undersøkt effektiviteten i kadaversøk med hund. De konkluderer med at kadaverhunder har størst effekt når de benyttes i forbindelse med, eller ved mistanke om, en akutt skadesituasjon forvold av rovvilt. I slike situasjoner bidrar hundene, gjennom systematisk søk over et begrenset område, til å kartlegge skadeomfanget. Mer om dette i [NIBIOs rapport](#).

Rapporteringene fra i fjor viser at brukere generelt mener tiltaket har en god tapsreducerende effekt. Rask oppdaging av rovvilttap gjør at man kan iverksette andre tapsforebyggende tiltak. Det ekstra tilsynet i seg selv har også virket å være rovdryavskrekkende. Samtidig har flere av brukerne rapportert liten eller usikker effekt på tiltaket fordi det ikke har vært mulig å gjennomføre pga. mangel på ekipasjer tilgjengelig i kommunen og tilgang/informasjon om framtidige kurs.

Bruk av utvida tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak er i vurderingen av FKT-ordningen jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, sett på som et hensiktsmessig tiltak. Den utvida tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak som skiller rovvilt og bufe er sett på som nødvendig både fordi gjennomførbarheten og/eller effektiviteten til tiltakene styrkes. Utvida tilsynsaktivitet med bruk av vokterhund og kadaverhundekvipasjer har vist seg å kunne ha en indirekte forebyggende effekt, samt at det kan ha en konfliktdependerende effekt. Bruk av hund øker sannsynligheten for å finne kadaver og syke dyr og kan effektivisere iverksettingen av akutte tiltak som kan avverge ytterligere tap. Den økte gjenfunnsprosenten av kadaver kan også føre til bedre dokumentasjon av tap i utmark. Den økte menneskelige aktiviteten samt hundenes lukt kan også virke avskrekkende for rovvilt.

Vi foreslår å videreføre praksis med at beitelag som erfaringsmessig opplever rovvilttap kan få tilskudd som de disponerer gjennom beitesesongen til utvida tilsyn ved akutte tap. Vi foreslår også å videreføre praksis med tilskudd til bruk av vokterhundekvipasjer i områder hvor det erfaringsvis kan oppstå tap til bjørn. Tiltaket skal gjennomføres i hht. [fastsatt standard](#).

Vi legger opp til at alle former for tilskudd til gjeting/utvida tilsyn primært gis til fellessøknader fra beitelag eller andre samarbeidsformer.

Planlagt tidlig sanking

I 2020 ble det utbetalt ca. kr 370 000,- til planlagt tidlig sanking av sau (fôrkompensasjon og sankehjelp) i to besetninger i Grane, en besetning i Leirfjord, fem besetninger i Rana, ei besetning i Saltdal og ei besetning i Narvik. Det ble gitt tilskudd til fôrkompensasjon på kr 7,- per dyr per dag for perioden 20. august-15. september og sankehjelp på kr 20,- per dyr som var sanket ned før 1. september. Det ble stilt krav om at minimum 70 % av dyrene skulle være nede innen 1. september og nær alle dyrene skulle være nede innen 15. september.

I år har vi 19 søknader med samlet søknadsbeløp på ca. kr 620 000,-.

Tidlig sanking er et direkte tapsreducerende tiltak hjemlet i FKT-forskrifta § 5a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr. Tidlig nedsanking innebærer at søyer og lam sannes fra utmarksbeite før

beitesesongen er over på grunn av skader fra rovvilt, og går på inngjerdet beredskapsareal eller inngjerdet innmarksbeite resten av sesongen. I områder med årlige, store tap til jerv på seinsommer og høst har tidlig nedsanking som fast ordning ført til betydelig reduksjon i tapene, jf. [standard for tidlig nedsanking](#). Det er avgjørende for resultatet at alle besetninger innen samme beiteområde gjennomfører tiltaket og at samtlige beitedyr sankes ned fra beiteområdet raskest mulig.

Rapporteringen fra i fjor viser at de fleste brukerne er fornøyde med tiltakets tapsreducerende effekt. Flere av brukerne melder om rovviltkontakt siste sankedag eller på viltkamera i beiteområdet når sauene allerede har blitt sanket og ser derfor stor verdi i tiltaket. For noen av brukerne som opplevde usikker eller liten tapsreducerende effekt er det den korte beitesesongen som har resultert i lave slaktevekter og slaktepriser, samt tap til freda rovvilt allerede på hjemmebeite før slipp i utmark som har vært avgjørende for vurderinga av tiltakets effekt.

I vurderingen av FKT-ordninga, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordninga*, er tiltaket ansett som et av de mest effektive tiltakene vi har mot tap til rovdyr. Antall beitedager i utmarka begrenses, og da begrenses også sannsynligheten for møter mellom rovvilt og bufe. Tiltaket krever imidlertid høye krav til hjemmebeite både når det gjelder kvalitet og kvantitet, selv om det gis kompensasjon for fôrutgifter, leie av jord eller beite.

Vi foreslår å videreføre de siste års praksis med å gi tilskudd til søknader som omfatter alle besetninger i naturlig avgrensede beiteområder hvor det erfaringsmessig kan oppstå betydelige tap til jerv eller bjørn. Tiltaket skal gjennomføres i hht. [fastsatt standard](#).

Forsinket slipp på utmarksbeite

I 2020 ble det utbetalt ca. kr 47 000,- til forsinka slipp i seks besetninger i hhv. Rana, Saltdal og Narvik. Det ble gitt tilskudd på kr 10,- per dag per voksen søye.

Forsinket slipp på utmarksbeite er ett av tiltakene som er omtalt i FKT-forskrifta § 5a Tiltak som fysisk skille rovdyr og beitedyr. Ved forsinka slipp blir lammene større og mer robuste, med økt evne til å følge søya før de slippes i utmarka. Dette kan virke positivt inn på blant annet tap til kongeørn, men også andre tapsfaktorer som rev og sykdom.

Bruk av tiltaket forsinket slipp på utmarksbeite er i vurderingen av FKT-ordninga, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordninga*, ansett som et svært effektivt tiltak. De samme prinsippene som tiltaket for tidlig nedsanking av sau gjelder her, en reduksjon i antall beitedager i utmarka resulterer også i en redusert sannsynlighet for møter mellom rovvilt og bufe. Tiltaket anses som helt nødvendig av dyrevernmessige hensyn i enkelte områder og kan være aktuelt i besetninger med lave slippvekter og samtidig høye totale tapstall for lam.

Ifølge rapporteringen fra i fjor anses tiltaket som et tiltak med svært god eller god tapsreducerende effekt. Brukerne melder om at lammene blir mer robuste samtidig som de lærer å følge mora godt. Det rapporteres imidlertid også om ulemper som for eksempel ekstra fôrutgifter og økt smittepress.

Vi har i år mottatt åtte søknader med et samlet søknadsbeløp på ca. kr 212 000,-. Vi foreslår at forsinket slipp på utmarksbeite inngår blant tiltakene prioritert for FKT-midler.

Gjeterhund/vokterhund

Vi har mottatt én søknad om tilskudd til kjøp av vokterhundvalp. Vi foreslår å videreføre praksis med at de som får tilskudd til bruk av vokterhunder også kan føre noen kostnader med både hold og kjøp av hunder som en del av tiltaket.

Kadaverhundkurs

I 2020 ble det gitt tilskudd på ca. kr 120 000,- til gjennomføring av kadaverhundkurs i Hattfjelldal. I år har vi mottatt to søknader om arrangement av kadaverhundkurs og én søknad fra Norske Kadaverhund om drift av en beredskapstelefon. Vi vurderer at kursing og kompetanseheving bør prioriteres når man også prioriterer å bruke FKT-midler til utvidet tilsyn med kadaverhundekvipasjer, og foreslår derfor at nemnda åpner for å prioritere slike tiltak. Slike tilskudd hjemles i FKT-forskrifta § 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget.

Beredskapsareal, rovviltavvisende gjerder og beiting på inngjerdet areal

Vi har i 2021 mottatt noen få søknader om tilskudd til oppdyrking av beredskapsarealer, oppsett av rovviltavvisende gjerder og beiting på inngjerdet areal. Dette er et tiltak i FKT-forskrifta § 5a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr.

Bruk av beredskapsareal er i vurderingen av FKT-ordninga, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, ansett som et tiltak som skiller beitedyr og rovvilt og har derfor god effekt. Opparbeiding av beredskapsareal er en forutsetning for muligheten til å gjennomføre akutt tidlig nedsanking, og ekstra beiteareal vil i mange tilfeller også være en forutsetning for bruk av tiltaket forsinket slipp og planlagt tidlig nedsanking. For å sikre sauene mot rovvilt skal beredskapsarealet være inngjerdet med rovdyravvisende gjerder. Det bør også legges en plan for tilleggsføring eller flytting av dyr om fôrtilgangen skulle bli dårlig på grunn av flere beitedyr en planlagt. I rapporten anses egnede arealer som en begrensende faktor for dette tiltaket.

Rovviltnemnda har i flere år prioritert ned tilskudd til oppdyrking av nye beredskapsarealer. De siste årene har vi mottatt få søknader om dette tiltaket. Vi anbefaler at nemnda gjør en ny vurdering av bruken av tilskuddsmidler til beredskapsarealer og beiting på inngjerda arealer etter at den planlagte nasjonale evalueringa er gjennomført og fulgt opp, og etter at vi har fått på plass en ny forvaltningsplan hvor arealdifferensiering mellom beitedyr og rovdyr kan brukes aktivt til prioritering av FKT-midler. Fram til da vurderer vi at slike søknader bør prioriteres lavt, men at det åpnes for at enkelte søknader kan støttes.

Planlagte tiltak, rein

Vi har mottatt 26 søknader fra reindriften. I tillegg kommer 10 søknader om restmidler i desember 2020 som blir sett i sammenheng med årets søknader. Vi har fått søknader fra både distrikt, siidagrupper og siidaandeler. Det er litt ulik praksis mellom distriktene om hvorvidt de velger å søke sammen, hver for seg, eller en kombinasjon. Hvis vi tar med restmiddelsøknadene er samtlige distrikt i Nordland reinbeiteområde representert, med unntak av Duokta og Frostisen.

Videre har Statsforvalteren for første gang mottatt en FKT-søknad fra en svensk sameby. Som vi forstår det, er det en gruppe i Gran sameby som søker om tilskudd til fôring i kalvingstida i området Slettfjellet/Virvassdalen. Området ligger innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Tiltaket skal gjennomføres i perioden 26. april til 16. mai 2021.

I FKT-forskrifta framgår det at svenske tamreinreineiere som har lovlig beiterett i Norge, kan søke om tilskudd. I region 8 Troms og Finnmark ble dette drøftet i rovviltnemnda for noen år siden. De landet den gang på at FKT-midler skal avverge tap til rovvilt, og at svenske reineiere på lovlig beite i Norge skal behandles på lik linje med andre søkere.

Grensereinbeite-loven har ulike regler for beitetider i Nordland og tidligere Troms fylke. Det finnes unntak fra beitetidene i visse områder i Nordland når reindriften foregår i tilstøtende grensetrakt i Sverige. FKT-tiltaket i Gran sameby skal gjennomføres i et geografisk område som ikke er nevnt i unntaket fra beitetider etter grensereinbeite-loven. Lovlig beitetid i søknadens område

er 1. juli til og med 31. august. Statsforvalteren har derfor kommet fram til at søknaden fra Gran sameby ikke omfattes av FKT-forskriften. Vi har derfor ikke gått videre inn i den prinsipielle diskusjonen om hvorvidt det skal prioriteres å gi tilskudd til svenske tamreinreineiere som har lovlig beiterett i Norge.

I år har vi etablert en praksis med å sende kopi av søknader fra siidaandeler og siidaer til distriktet ved distriktsleder til informasjon, slik at distriktet skal være orientert om hvilke søknader som er sendt inn fra reineiere i distriktet. Videre vil vi sende kopi til distriktet av vår behandling av disse søknadene.

Etter at vi de siste årene har satt fokus på mer distriktstilpasset satsing på tapsforebyggende tiltak i reindrifta, ser vi en tendens til at det er noe større variasjon i søknadene, selv om de fleste tiltakene er en videreføring fra tidligere år.

Samarbeid med Nordland Reindriftssamer

De siste årene har Statsforvalteren hatt et samarbeid med Nordland Reindriftssamer (NRS) om bruk av tilskudd til tapsforebyggende tiltak i reindrifta. Vi erfarer at dette er svært nyttig i arbeidet med å bruke FKT-midlene på best mulig måte i reindrifta. I forbindelse med utarbeidelse av saksframlegg til budsjett for FKT-midler i 2021 (denne saken), er det avholdt et teamsmøte med styret i NRS. Fylkeslagets innspill og kommentarer til saken er synliggjort under de aktuelle avsnittene nedenfor.

Samordning med tilskudd over reindriftsavtalen

Fôring av rein og transport av rein til alternative beiteområder kan også være tilskuddsberettiget etter reindriftsavtalen. Det gjelder ordningen «Tilskudd til utgifter ved fôring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite». Ildgruben, Saltfjellet, Byrkije og Balvatn har søkt om slikt tilskudd de siste årene. Statsforvalteren mener det er riktig at FKT-tilskuddet samordnes med andre tilskudd som går til samme formål, jf. beskrivelsen under tiltakstypene.

Nedenfor har vi omtalt de ulike tiltakstypene hver for seg, med noen erfaringer fra 2020 og anbefalinger for 2021.

Samling og flytting av rein

I 2020 utbetalte Statsforvalteren ca. kr 1 300 000,- i FKT-tilskudd til samling og flytting av rein mellom ulike sesongbeiter, til dekking av helikopterbruk og transportkostnader. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper eller til distriktet i følgende reinbeitedistrikt: Voengel Njaarke, Jillen-Njaarke, Røssåga/Toven, Hestmannen-Strandtindene, Saltfjellet, Balvatn, Duokta og Stajggo-Habmer.

I 2021 er det søkt om ca. kr 1 700 000,- til utgifter med samling og flytting av rein, i tillegg til at det ble utbetalt kr 445 000,- i restmidler til dette tiltaket i desember 2020. Kostnadene er i hovedsak knyttet til bruk av helikopter for samling og/eller driving av rein, transport med bil inkl. eventuelle ferger, samt andre utgifter som innleid arbeidskraft, fôring, fôringsutstyr, og gjerdeutstyr.

Flytting mellom ulike sesongbeiter er en del av reindrifas naturlige driftsmønster. Dersom flytting innebærer at man bruker mindre rovdyrutsatte beiteområder deler av året, kan det bidra til reduserte rovvilttap ved at reindrifta får en «pause» fra rovdyrtrykket noen måneder i året. Flytting med bil kan også ha tapsreduserende effekt fordi det skaper et brudd i tid og rom mellom reinflokken og rovviltet. I tilfeller hvor reinene skal flyttes til områder som kan anses som mindre rovdyrutsatte beiteområder, kan tilskudd hjemles i FKT-forskrifta § 5a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr.

Som nevnt er flytting mellom ulike sesongbeiter er en del av reindrifas naturlige driftsmønster. Skillet mellom hva som kan anses som «ordinær drift» og hva som er et tapsforebyggende tiltak, er en vanskelig grensegang. Vi legger opp til at FKT-midler kun kan dekke direkte transportkostnader. Det kreves en egenandel på disse utgiftene som fastsettes individuelt for hver enkelt søknad, innenfor intervallet 30-50 %. Viktige vurderinger ved prioritering av søknader og fastsetting av egenandel, vil være om flyttinga kan anses som en normal del av drifta, om området faktisk er mindre rovdyrutsatt og om det gis tilskudd over reindrifsavtalen til flytting mellom sesongbeiter på grunn av manglende reinbeitekonvensjon med Sverige.

NRS mener det er viktig med god informasjon til reieneierne om muligheten til å bruke FKT-midler for å flytte til områder som kanskje ellers ikke blir brukt på grunn av høye kostnader. Dersom man for eksempel kan flytte til øyer ved bruk av FKT-midler, vil det være et godt tapsforebyggende tiltak.

Som et alternativ til tilskudd til biltransport, har vi de siste årene også gitt tilskudd til bruk av helikopter for å få en best mulig samling før flytting mellom sesongbeiter. Vi antar at «strørein» eller flokker som står igjen i området det flyttes fra er mer utsatt for tap enn hovedflokker. Dersom området «tømmes for rein», kan det også bidra til at mengden rovdyr er mindre i området når flokken flyttes tilbake senere på året. Tiltaket vil også indirekte kunne bidra til lavere tap ved at reindrifutøverne får bruke mer tid på gjeting i vinterbeitet istedenfor å samle og gjete «strørein» og gjenværende flokker. Skjer slik samling i forbindelse med flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder, kan tilskudd hjemles i FKT-forskrifta § 5a Tiltak som fysisk skille rovdyr og beitedyr. Vi vurderer at god samling kan ha de samme nevnte tapsforebyggende effektene også der flytting mellom sesongbeiter ikke innebærer at man bruker «mindre rovdyrutsatte beiteområder». Da må evt. søknad om tilskudd til samling vurderes etter FKT-forskrifta § 5c Andre tiltak som kan være direkte tapsreduserende. Også tapsforebyggende tiltak som gjennomføres under tradisjonell flytting langs bakken, f.eks. bruk av nattkve og tilleggsfôring, kan gi en direkte tapsreduserende effekt da man skiller rovdyr og beitedyr gjennom natta.

Rapportereringen fra i fjor viser at brukerne generelt syns tiltaket har en god eller meget god tapsreduserende effekt. Værforholdene har imidlertid hatt mye å si for om brukerne er fornøyd med tiltakets effekt. Det må være praktisk mulig å gjennomføre samling og flytting ved bruk av enten helikopter, bil/lastebil eller snøskuter. Brukerne som er usikker på effekten av tiltaket, eller syns tiltaket har hatt liten tapsreduserende effekt, rapporterer om at områdene reien har blitt flyttet til ikke lenger er rovdyrfrie. De har fått et betydelig tap selv i de mindre roviltutsatte områdene.

Bruk av tiltaket flytting av rein til mindre roviltutsatte områder er i vurderingen av FKT-ordningen, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, et effektivt tiltak som skiller rein fra rovilt. Selv om tapet til rovilt reduseres i de mindre roviltutsatte beiteområdene, er det likevel flere reindrifsmessige utfordringer som kan påvirke tiltaket i negativ forstand. En av hovedutfordringene ved tiltaket er at det forutsetter at det faktisk finnes mindre roviltutsatte områder i beitedistriktet. Mangel på beiteareal kan derfor være en begrensende faktor. For en reieneier kan det bli en avveining mellom å flytte reien til mindre roviltutsatte områder mot at det også kan resultere i at reien blir flyttet til mindre gode beiteområder. Flytting av «stedbundne» simler kan skape uro og store forflytninger slik at gjeting må iverksettes. Dette kan også føre til at den spredte flokken kan bli mer utsatt for rovilt. Det er også resultatmessig avgjørende at hele reinflokken flyttes til mindre roviltutsatte områder. Tapssannsynligheten vil også minke dersom alle sidaandelene i reinbeitedistriktet flytter reien samlet.

Statsforvalteren ser at tilskudd til flytting av rein til mindre rovdyrutsatte beiteområder i noen tilfeller kan føre til økte konflikter mellom reindrift og landbruk om rein utenfor lovlig

beiteområde/på innmark. Statsforvalteren vil følge med på denne problemstillingen. Vi oppfordrer reinbeitedistriktene/ reindriftsutøverne til å følge opp tilfeller med rein utenfor lovlig beiteområde (på innmark) nøye for å begrense problemet. Det oppfordres til at reindriftsutøvere, grunneiere og kommuner bidrar til en god dialog for å finne løsninger lokalt.

NRS mener muligheten til bruk av helikopter for å gjennomføre god samling er et godt tiltak.

Sekretariatet foreslår å videreføre samme praksis som i 2020 med tilskudd til samling og flytting av rein.

Intensiv gjeting

I 2020 utbetalte Statsforvalteren ca. kr 660 000,- i FKT-tilskudd til intensiv gjeting i tilknytning til kalvinga. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper eller til distriktet i følgende reinbeitedistrikt: Voengel Njaarke, Jillen-Njaarke, Byrkije, Saltfjellet og Balvatn.

FKT-forskrifta § 5b åpner for at det kan gis tilskudd til intensiv gjeting av rein dersom det kombineres med andre tiltak. Det mest aktuelle er intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsfôring av rein i særlig utsatte perioder av året.

Reinen er ekstra utsatt for predasjon fra rovvilt under og i perioden like etter kalvingen. Intensiv gjeting av simlene i kombinasjon med tilleggsfôring i denne perioden kan bidra til at man holder rovvilt unna og dermed reduserer tapet av de nyfødte kalvene.

I 2020 var satsene kr 30 000,- for siidaandeler med mer enn 150 dyr i vårflokk og kr 20 000,- for siidaandeler med mindre enn 150 dyr i vårflokk for søknad fra en enkelt siidaandel. Det ble fastsatt høyere satser på hhv. Kr 40 000,- og 30 000,- per siidaandel for reintall over og under 150 rein i vårflokk der det ble sendt inn felles søknad fra flere. For slike fellessøknader var det krav om felles koordinering av tiltak i hele reinbeitedistriktet, for hele siidagrupper i distrikt som er delt inn i siidagrupper med ulik områdebruk, eller tilfeller der tre eller flere siidaandeler koordinerer, organiserer og rapporterer felles på intensiv gjeting i kalvinga. Sekretariatet foreslår å videreføre denne ordningen i 2021.

Rapporteringen fra i fjor viser at de aller fleste brukerne syns tiltaket har hatt en god eller meget god tapsreducerende effekt. Det rapporteres om at tiltaket virker rovdryavskrekkende med den ekstra menneskelige aktiviteten rundt flokken. De opplever også bedre kontroll på flokken i en sårbar periode. Ved å øke tilsynet opplevde også flere at gjenfunnprosenten på kadaver gikk opp. De ble også mer bevisst på rovviltaktiviteten i nærområdet til flokken. Et par brukere rapporterer imidlertid at effekten av tiltaket har vært liten. Det skyldtes at flokkene har vært spredt grunnet for eksempel forstyrrelser fra helikoptertrafikk, slik at tilsynet har vært vanskelig å gjennomføre i praksis.

Tiltaket planlagt utvida tilsyn i kombinasjon med kalving og flytting av rein er etter vurderingen av FKT-ordningen, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, et effektivt tiltak forutsatt at midlene benyttes slik FKT-forskriften forutsetter. Mer tilsyn øker sannsynligheten for å oppdage kadaver, syke dyr, uro og en eventuell akutt skadesituasjon. Tiltaket blir derfor sett på som et konfliktdempende og indirekte tapsreducerende tiltak. I tillegg til at det utvida tilsynet kan brukes til å få et overblikk over reinflokken i en sårbar periode, gir tilsynet også en bedre oversikt over rovdyrbestanden i området. Det er et godt utgangspunkt for videre dokumentering og vurdering av rovviltsituasjonen. Tiltaket er imidlertid ikke i tråd med et viktig prinsipp i tradisjonell reindrift, at simlene skal få være mest mulig uforstyrret i kalvingsperioden. Båndene mellom kalv og simle kan

påvirkes av forstyrrelser. Simla kan bli skremt under det utvida tilsynet og enten abortere eller forlate reinkalven.

En prioritering av fellessøknader kan bidra til å videreutvikle det interne selvstyret i reindrifta i samsvar med oppdrag Statsforvalteren har på dette feltet.

Poenget med å gi tilskudd til dette tiltaket er å bidra til tilsyn ut over det reineier må forventes å gjøre selv som dyreeier og næringsutøver. Utgifter må derfor knyttes til arbeid som gjeter/hjelpere gjør. Vi erfarer at kvaliteten på rapporteringene varierer nokså mye. Dette fører ofte til merarbeid både for tilskuddsmottaker (reineier) og Statsforvalteren. For å oppnå en tilstrekkelig god målstyring av tilskuddsmidlene samtidig som rapportering er så enkel som mulig, foreslår vi følgende tiltak kan finansieres:

- Lønnsutbetaling til gjeter.
- Fakturering fra foretak for gjetearbeid.
- Bensinkostnader knyttet til gjetearbeid som er finansiert i de to første punktene, med en fast sats på kr 250,- per dagsverk.

Tilleggsfôring

I 2020 utbetalte Statsforvalteren ca. kr 1 500 000,- i FKT-tilskudd til fôring av rein både gjennom vinteren og i tilknytning til kalvinga. Dette er hjemlet i FKT-forskrifta § 5b Fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken med formål å unngå rovvilttap. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper eller til distriktet i følgende reinbeitedistrikt: Voengel Njaarke, Jillen-Njaarke, Byrkije, Ildgruben, Røssåga/Toven, Hestmannen-Strandtindene, Saltfjellet, Balvatn, Frostisen.

Flere distrikt har i flere år fått tilskudd til tilleggsfôring forbindelse med kalvinga. Dette skjer da i kombinasjon med intensiv gjeting, jf. omtale ovenfor. Vi foreslår å videreføre samme praksis også i 2021.

Vi har de siste årene praktisert å gi tilskudd til tilleggsfôring av rein om vinteren dersom man ikke flytter til mindre rovdrytsatte vinterbeiter. Tiltaket må kombineres med intensiv gjeting av reinen som dekkes av reineieren selv. Også andre kostnader utover kjøp av fôr må dekkes av reineier. Vi har kun gitt tilskudd til tilleggsfôring på frimark og ikke i gjerdeanlegg. Videre har det vært stilt krav om at fôrmengden ikke skal være større enn at minst 50 % av vinterfôret tas opp gjennom naturlig beiting.

NIBIO har skrevet en rapport om utprøving av slik vinterfôring på Saltfjellet i 2015/2016, som kan leses [HER](#). En ny infofolder fra NIBIO, om reinens fordøyelse og evne til å utnytte ulike typer tilleggsfôr, kombinerer forskning og erfaringsbasert kunnskap. Denne kan leses [HER](#).

Rapporteringen fra i fjor viser at brukerne generelt syns tiltaket har god eller meget god tapsreducerende effekt. Tilleggsfôringa holdt flokken samlet. Det ga drektige simler og kalvene et godt utgangspunkt. Tiltaket virker å være spesielt effektivt med utfordrende beiteforhold som f.eks. sen vår med mye snø.

Bruk at tiltaket fôring av tamrein i korte perioder av året er etter vurderingen av FKT-ordningen, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, et effektivt tapsforebyggende tiltak dersom det er stor fare for rovviltangrep. Hovedprinsippet bak tiltaket er at når fôring gjennomføres går reinflokken mer samlet. Det er da mulig å gjennomføre effektivt tilsyn og gjeting rundt reinflokken. Det menneskelige nærværet gjennom det intensive tilsynet har vist seg å være rovdryavskrekkende. Spesielt stor

tapsreduserende effekt vil tiltaket ha på vinteren i perioder med lite dagslys. Dårlig sikt og uforsvarlige kjøreforhold derimot kan føre til at effekten av tiltaket reduseres hvis reineieren ikke kan føre tilsyn.

NRS mener bruk av FKT-midler til fôring om vinteren er et viktig tiltak, men at det i utgangspunktet ikke er et ønsket tiltak. Reindrifta vil helst at reinen skal klare seg på naturlige beiter. De mener fôring bør være avgrenset til krisesituasjoner som f.eks. låste beiter. Forekomsten av rovvilt i fylket og omfanget av tap til rovvilt gjør imidlertid at fôring gjennom vinteren kan være nødvendig for å begrense tapene. Samtidig som man åpner for bruk av FKT-midler til slike tiltak, bør det arbeides med langsiktige løsninger for å redusere fôringsbehovet, som for eksempel bedre tilgang på beiteområder med mindre rovdyr.

Tidlig slakting av kalv

I 2020 utbetalte Statsforvalteren ca. kr 270 000,- i FKT-tilskudd til tidlig slakting av kalv. Dette er hjemlet i FKT-forskrifta § 5c Andre tiltak som kan være direkte tapsreduserende. Det ble gitt tilskudd til siidaandeler, siidagrupper eller til distriktet i følgende reinbeitedistrikt: Byrkije, Røssåga/Toven, Hestmannen-Strandtindene, Saltfjellet. Det er de samme distriktene som fikk utbetalt tilskudd til dette tiltaket i 2019.

Økt uttak av kalv tidlig på høsten kan bidra til reduserte tap. Bakgrunnen for dette er flere:

- Kalv er generelt mer utsatt enn voksne dyr for tap til både rovdyr og andre tapsårsaker.
- Tilveksten til kalv er svært begrenset utover seinhøsten, så det er lite å vinne i slaktevekt på å vente med kalveslaktinga.
- Tapet av rein til rovdyr øker utover høsten i den mørke årstida.
- Ved å ha en lavere andel kalv på vinterbeitene belastes disse beitenene mindre, og simlene kan prioritere egen kondisjon framfor å måtte ta vare på kalven.
- Forskning viser at man i mange tilfeller kan høyne kjøttproduksjonen og lønnsomheten i reindrifta ved å øke kalveuttaket.

Stimulering av økt uttak av kalv er også i samsvar med reindrifftsavtalen.

Potensielle ulemper med tidlig slakting av kalv kan være forstyrrelse av brunsten dersom man samler rein før brunsten slipper, samt merarbeid og økte kostnader hvis det ikke er mulig å bruke snøskuter.

De siste årene har vi gitt tilskudd på kr 200,- per kalv som slaktes innen utgangen av oktober måned og innrapporteres i henhold til gjeldende regelverk. Det har ikke vært krav om noe regnskapsbilag eller dokumenterte utgifter. Vi har hatt en praksis med å forlenge fristen dersom for eksempel værforhold eller slakterikapasitet har gjort det vanskelig å rekke slakting til 31. oktober, men som hovedregel ikke lenger enn til 15. november.

Vi har i år mottatt søknader fra fire reinbeitedistrikt om tidligslakt av kalv. Samlet søknadsbeløp er på kr 330 000,-. Kostnadene i søknadene er i hovedsak knyttet til bruk av helikopter. En søknad går på tidlig slakting av dyr i alle kategorier, ikke kun kalv. Dette skyldes tapssituasjonen som gjør at de har lite kalv til slakt.

Tiltaket tidlig kalveslakting er etter vurderingen av FKT-ordningen, jf. NIBIO rapport *Vurdering av FKT-ordningen*, et tiltak som har god tapsforebyggende effekt dersom tiltaket kan gjennomføres. Bruk av helikopter vil særlig effektivisere arbeidet hvis terrenget er vanskelig å forholde seg til på barmarkføre. Tiltaket har flere positive tilleggs effekter som for eksempel mindre belastning på

høstvinter- og de tidlige vinterbeitene. Det kan føre til bedre kondisjon på reinen, flytting av rein til vinterbeite kan bli utsatt og at det er færre dyr å holde tilsyn med. Tiltaket kan også føre til mer effektivt tilsyn som igjen kan ha en tapsreducerende effekt. En kjent ulempe er at tiltaket kan være svært dyrt med tanke på helikopterbruk knyttet til tiltaket.

Vi foreslår å videreføre satsen på kr 200,- per kalv som slaktes. I tillegg foreslår vi at det kan gis tilskudd til samling med helikopter før slakting slik at tiltaket lettere kan gjennomføres før det blir skuterføre. Videre foreslår vi å forskyve tidsfristen med 14 dager slik at det åpnes for tilskudd til slakt av kalv fram til 15. november, med mulighet for å søke om utsatt frist til 30. november av hensyn til værforhold, slakterikapasitet og evt. andre relevante forhold.

Jakt og felling

FKT-midler kan brukes til kompetanseheving og kurs som er knyttet til felling av rovvilt, forutsatt at tiltakene er i henhold til gjeldende regelverk og forvaltningsprinsipper. Slike tilskudd hjemles i FKT-forskrifta § 5c Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende.

I 2020 ble det satt av kr 800 000,- til slike tiltak. Ca. kr 670 000,- ble brukt til kompetanseheving av fire ulike kommunale/interkommunale lag (Grane, Rana, Saltdal, og Hamarøy), til videreføring av Grane kommunes prosjekt med skadefelling av bjørn, til Prosjekt Utmarks jervejaktprosjekt og til deltakelse på beredskapskurs om skadefelling. Noen tiltak ble ikke gjennomført som planlagt på grunn av korona-restriksjoner.

Vi foreslår å videreføre satsingen på kompetanseheving knyttet til skadefelling og lisensfelling på samme måte som foregående år.

Akutt- og hastesaker

I 2020 ble det satt av ca. kr 1 100 000,- til skadefellingsutgifter, akuttsaker og andre hastesaker. Forbruket på denne budsjettposten endte på i overkant av kr 960 000,-.

Ca. kr 280 000,- ble brukt til skadefellingsforsøk, til godtgjøring og dekking av påløpte utgifter til kommunale fellingslag (rovviltforskriften §§ 9 og 9a). Vinteren 2020 ble det gjennomført vellykket skadefelling av gaupe i Bindal og Saltdal på grunn av tap av rein. Sommeren 2020 ble det gjennomført forsøk på skadefelling av gaupe og jerv i Narvik og forsøk på skadefelling av gaupe i Saltdal uten resultat. I Rana ble det gjennomført en vellykket skadefelling av jerv. Skadefellinger blir i hovedsak gjennomført av kommunale skadefellingslag, mens noen få tillatelser gis til reindriften som organiserer fellingsforsøk selv.

Ca. kr 160 000,- ble utbetalt til reindriften i forbindelse med tapssituasjoner i januar-juni 2020, til intensivering av tilsyn/gjeting og midlertidig flytting av flokken til mindre rovviltutsatte områder (FKT-forskrifta § 5 bokstav a og b). Vi erfarer at dette er nyttige tiltak som bidrar til bedre oversikt ved akutte skadesituasjoner på vinterbeitene. Vi mener det også bidrar til reduserte tap, både ved gjeters tilstedeværelse og ved fysisk skille beitedyr og rovvilt. Intensivering av tilsyn/gjeting bidrar også ved at de får bedre grunnlag for å iverksette andre tiltak som for eksempel flytting av rein eller skadefelling av rovvilt. Rapporteringen fra gjennomførte tiltak er imidlertid varierende. Dette fører til ekstraarbeid for både tilskuddsmottaker og oss, og også noen tilfeller hvor de ikke får utbetalt tilskudd på grunn av manglende eller svært sein rapportering.

Videre ble det utbetalt kr 150 000,- til akutt ekstraordinært tilsyn i sauene i flere steder i fylket i forbindelse med tapssituasjoner (FKT-forskrifta § 5 bokstav b) og ca. kr 370 000 til akutt tidlig sankning av sau i Ballangen (FKT-forskrifta § 5 bokstav a).

Akuttmidler er et viktig virkemiddel for å håndtere tapssituasjoner som oppstår gjennom året. Vi anbefaler at det settes av budsjett til dette også i 2021.

Konfliktdempende tiltak

FKT-midlene brukes primært til tiltak som kan bidra til reduserte tap av sau og rein. I tillegg kan det gis tilskudd til personer, kommuner og organisasjoner for tiltak som har til hensikt å dempe konflikter forårsaket av rovvilt, jf. FKT-forskrifta § 7. Tiltak skal bidra til økt kunnskap om og forståelse for rovvilt og/eller rovviltforvaltning og tiltak rettet mot barn og unge skal prioriteres.

I 2020 ble det brukt kr 200 000,- til konfliktdempende tiltak, til videreføring av prosjektet «Rovdyrkunnskap» i regi av Nordland Nasjonalparksenter. Vi foreslår å videreføre dette prosjektet også i 2021.

Oversikt tiltakstyper/søknader

Oversikt over forbruk og søknader fordelt på tiltakstyper:

FKT, kap. 1420.73.	Budsjett 2020 inkl. restmidler 2019	Forbruk 2020 inkl. restmidler fra 2019	Fordelte restmidler desember 2020	Søknader 2021	Budsjettforslag 2021 inkl. restmidler 2020
Planlagte tiltak i sauenevinga					
- Planlagt tidlig sanking		369 361		620 450	
- Forsinket slipp på beite		46 600		212 300	
- Flytting til annet beite					
- Planlagt gjeting/ utvida tilsyn		978 754		2 752 479	
- Gjeterhunder/vokterhunder				40 000	
- El-gjerde til rovviltsikring				13 500	
- Beiting på inngjerdet areal				210 467	
- Beredskapsareal				69 742	
- Bruk av tekniske tiltak				55 839	
- Andre tiltak					
- Kadaverhundarbeid		119 115		311 875	
- Elektronisk overvåking		911 364		4 772 346	
- SUM sau	2 720 000	2 425 194	0	9 058 998	3 000 000,-
Planlagte tiltak i reindriftsnæringa					
- Flytting til annet beite		1 304 561	445 000	1 701 815	
- Planlagt intensiv gjeting		657 930		1 563 100	
- Kalving i gjerde				57 500	
- Fôring av rein i perioder		1 516 850	430 000	3 568 798	
- Bruk av tekniske tiltak				55 000	
- Tidlig slaktning		269 766		330 000	
- Andre tiltak		100 000		484 000	
- Kadaverhundarbeid					
- Elektronisk overvåking		101 645		428 475	
- SUM rein	4 180 000	3 950 752	875 000	8 188 688	4 500 000,-
Andre tapsforeb. Tiltak					
- Felling/jakt	800 000	670 452		949 850	820 000
- FoU	300 000	202 511		783 000	155 000
- SUM andre tapsforeb. tiltak	1 100 000	872 963	0	1 732 850	975 000
Akutte tapsforeb. tiltak					
- Skadefelling		277 117			
- Sau - tidlig sanking		372 769			
- Sau - gjeting/ utvida tilsyn		150 000			
- Rein - intensiv gjeting		160 400			
- SUM Akutte tiltak	1 087 228	960 286	0		1 200 000
Konfliktdempende tiltak	200 000	200 000	0	250 000	200 000
SUM FKT	9 287 228	8 409 195	875 000	19 230 536	9 875 000

Tjenestekjøp, kap. 1420.21

De økonomiske rammene for region 7, Nordland er på kr 500 000,- til denne posten. Bakgrunnen for at dette er en egen post er for å sikre riktig budsjettering i tråd med Stortingets bevilgningsreglement. Midlene kan benyttes til tjenestekjøp og forskningsaktivitet, for eksempel forsknings- og utredningsoppgaver som bidrar til utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak, eller evaluering av effekter av igangsatte tiltak.

Vi foreslår å videreføre praksis med bruk av disse midlene til bestandsregistrering i form av etablerte dusørordninger og mindre prosjekter, med noe økning i budsjettet til kr 200 000,- i år på grunn av en økning i dusører inneværende vinter. Videre foreslår vi å bruke disse midlene til medfinansiering av Statsforvalterens årlige reindriftsseminar for reindrifta i Nordland, kr 50 000,-.

FoU-prosjekter

FKT-midler kan brukes til forsknings- og utredningsoppgaver som bidrar til utvikling og iverksettelse av effektive forebyggende tiltak, jf. FKT-forskrifta § 6.

Bruken av tjenestekjøp-midler til dette bør samkjøres med bruk av tilskuddsmidler til FoU-prosjekter. Vi har mottatt tre søknader om tilskudd til FoU-tiltak. I tillegg kan Statsforvalteren og Rovviltnemnda selv ta initiativ til prosjekter gjennom tjenestekjøp.

I 2020 brukte vi FKT-midler (både tilskudd og tjenestekjøp) på følgende FoU-prosjekter:

- NIBIO - utprøving av plastklaver som tapsforebyggende tiltak på reinkalver, samt bruk av telespondere på en del kalv. Rapporteringsfrist 1. kvartal 2021.
- Nordlandsforskning m.fl. - bruk av viltkamera for å registrere gaupe. Rapporteringsfrist 1. november 2021.
- NIBIO og Norconsult - Prosjekt med bruk av moderne teknologi for å dokumentere tap av rein og sau til fredet rovilt. Rapporteringsfrist siste kvartal 2021.
- NIBIO – prosjekt for å utrede og gjennomføre tapsreducerende tiltak hos utegangersau på kysten. Rapporteringsfrist siste kvartal 2021.
- Veterinærinstituttet m.fl. om mulige kroniske kongeørneskader hos tamrein. Varighet av prosjektet vurderes løpende.

Aktuelle tiltak i 2021:

- Søknad fra Nordlandsforskning om videreføring og utvidelse av prosjektet med bruk av viltkamera for registrering av gaupe. Prosjektet ble igangsatt i 2020, men på grunn av forsinkelser i oppstarten er de fortsatt i en tidlig fase av prosjektet. De opplyser at planlagt sluttdato for nåværende prosjekt er i september 2021. Vi foreslår at evt. videreføring og utvidelse av prosjektet vurderes når de er kommet lengre. Erfaringsmessig har vi restmidler tilgjengelig mot slutten av året.
- Søknad fra NIBIO om videreføring av prosjekt for å utrede og gjennomføre tapsreducerende tiltak hos utegangersau på kysten. Dette er en videreføring av et prosjekt som ble initiert av oss i vinter med bruk av restmidler fra Tjenestekjøp-budsjettet i 2020. Prosjektet har som mål å bidra til reduserte tap i en utegangersaubesetning i Lurøy. Vi forventer også at prosjektet vil ha overføringsverdi til andre områder hvor det er mistanke om tap av sau til kongeørn. Vi foreslår at det settes av tilskuddsmidler til dette prosjektet.
- Søknad fra Naturrestaurering AS om et treårig prosjekt med bruk av GPS-sendere i reindrifta. Vi vurderer at prosjektet er interessant, men en for tynn prosjektbeskrivelse og manglende informasjon om hvordan prosjektet er forankret i reindrifta gjør at vi ikke ønsker å innvilge søknaden nå. Prosjektet kan evt. ble vurdert på nytt dersom dette kommer på plass, enten i forbindelse med fordeling av restmidler mot slutten av året, eller til neste år.

- Videreføring av pågående prosjekt i samarbeid med Duokta reinbeitedistrikt, Veterinærinstituttet og SNO om mulige kroniske kongeørneskader hos tamrein. Prosjektet ble igangsatt i 2020, med en planlagt prosjektperiode på to år. Behovet for FKT-midler er i hovedsak knyttet til Veterinærinstituttet reisekostnader. Vi foreslår å bruke tjenestekjøpmidler for å videreføre dette prosjektet i år.

Vi foreslår at kr 250 000,- av Tjenestekjøp-budsjettet settes av til FoU-prosjekter, og at Statsforvalteren orienterer Rovviltnemnda løpende om aktuelle prosjekter som vi vurderer å finansiere.

Sak 15/2021 Eventuelt

Ingen eventueltsaker er mottatt ved utsendelse av saksframlegg.

Med hilsen

John Kosmo (e.f.)
landbruk- og reindriftsdirektør

Tore Vatne
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Utkast til protokoll fra møte 1/2021
2. Utkast til protokoll fra møte 2/2021
3. Akuttsaker behandlet av Statsforvalteren
4. Brev til rovviltnemnda